

1. UVOD

Poleg izobraževalnih vsebin je učenec že od samega začetka vpet v vzgojni proces, kot pogoj, da šolsko delo poteka gladko in brez konfliktov ter čim manj stresnimi situacijami. Mnoge vzgoje vsebine določajo učni načrti in so vezane na predmet, neformalno pa poteka vzgoja vsak dan ob običajnih situacijah ter kot posledica ravnanja ob nepredvidenih in nenačrtovanih dogodkih. Učence se uči vsak dan ob druženju z vrstniki, učitelji in drugimi delavci šole, ob srečanju z drugimi starši in naključnimi obiskovalci.

Pogosto omenjamo, kako pomembno je vzgajanje z vzgledom, še posebno v prvih letih šolanja. Učitelji kot vzorniki s svojo osebnostjo lahko močno posežejo v učenčev svet vrednot. Učenec posnema učitelja, ker ga ima rad in mu zaupa. Zato je toliko bolj pomembno, koga od učiteljev izberemo kot prvega, saj bo s svojim osebnim stikom z učencem lahko postavil močan temelj, na katerem bomo gradili v prihodnjih letih.

Učenci potrebujejo učitelja, ki jih bo tudi vzgajal. Potrošniška družba je načela in spremenila svet vrednot. Materialne dobrine stopajo v ospredje, pomanjkanje časa, odtujenost drug drugemu, vse večja nestrpnost in stalno hitenje otroka pogosto pahnejo v stisko, iz katere ne najde izhoda ali ga poišče na nepravi način. Šola in učitelji imajo na tem mestu priložnost in moč, da sistematično, premišljeno in počasi pomagajo in naučijo učenca pravilnega odziva in ravnanja.

V šoli lahko vzgajamo preko realizacije učnega načrta, močno pa na vzgojo vpliva tudi šolska klima. Pomembno je, da se učenec v šoli varno počuti in je sprejet, da med učitelji in učenci vladajo zdravi odnosi, da so odnosi zdravi tudi med učitelji in ostalimi delavci šole ter da med učitelji in starši poteka konstruktiven dialog.

Z vzgojnim načrtom šola **določi načine doseganja in uresničevanja ciljev in vrednot**, ob upoštevanju potreb in interesov učencev ter posebnosti širšega okolja. **Vzgojni načrt vsebuje vzgojne dejavnosti in oblike vzajemnega sodelovanja šole s starši** ter njihovo vključevanje v uresničevanje vzgojnega načrta. Vzgojno delovanje šole je strokovno delo, ki se izvaja v skladu s pravili stroke, v skladu z Zakonom o osnovni šoli in na podlagi predpisov in aktov Osnovne šole Toneta Čufarja.

Pomen vzgojnega načrta:

- delovanje šole na področju medsebojnih odnosov in vzpostavljanje pozitivne klime med vsemi udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa;
- premišljeno, organizirano in ciljno naravnano delo šole;
- avtonomno kreiranje pravil glede na značilnosti šole;
- avtonomnost pri izvedbi in izrekanju vzgojnih ukrepov in opominov;
- dogovor o enotnem vzgojnem delovanju udeležencev vzgojnega procesa (strokovni delavci, starši);
- enotno delovanje in pogled na vzgojne ukrepe;

- individualni razvoj sposobnosti, ustvarjalnosti, lastne identitete, odgovornosti, strpnosti, poštenosti;
- naučiti učence, da bi znali sprejemati sebe in druge, znali uspešno reševati probleme, znali živeti v skupnosti in nudili pomoč tistim, ki jo potrebujejo.

Učitelji in drugi strokovni delavci šole bomo pri svojem delu in s svojim zgledom poudarjali pomen resnicoljubnosti, poštenosti, prijaznosti in vljudnosti. Pohvale in opazna hujša ali ponavljajoča se neprimerna vedenja ter ravnanja bomo beležili v **Vzgojni mapi oddelka**, z zapisom bomo sistematično seznanjali starše, zapis o neprimernem ravnanju pa bo lahko tudi dokazilo za izrek vzgojnega ukrepa.

Sledili bomo vzgojnim načelom, ki spodbujajo in krepijo kakovostne medsebojne odnose (medsebojno spoštovanje in primerna komunikacija), razvijajo individualnost, kreativnost in inovativnost posameznika, spodbujajo zdrav način življenja, vključena pa bo tudi skrb za zdravo in urejeno življenjsko okolje.

2. PRAVNE PODLAGE

Zakon o osnovni šoli nalaga šoli, da oblikuje in sprejme vzgojni načrt. Vzgojni načrt vsebuje vzgojne dejavnosti in oblike vzajemnega sodelovanja šole s starši ter njihovo vključevanje v uresničevanje vzgojnega načrta.

Pri pripravi vzgojnega načrta sodelujejo strokovni delavci šole ter učenci in starši, sprejme pa ga ravnateljica po postopku, kot je določen za letni delovni načrt. O uresničevanju vzgojnega načrta ravnateljica najmanj enkrat letno poroča Svetu staršev in Svetu šole (poročilo je sestavni del realizacije LDN).

Zakon o osnovni šoli ureja cilje izobraževanja, med njimi pa zasledimo tudi vzgojne cilje, in sicer:

- spodbujanje skladnega telesnega, spoznavnega, čustvenega, moralnega, duhovnega in socialnega razvoja posameznika z upoštevanjem razvojnih zakonitosti;
- omogočanje osebne razvoja učenca v skladu z njegovimi sposobnostmi in interesi, vključno z razvojem njegove pozitivne samopodobe;
- vzgajanje in izobraževanje za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar vključuje globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi, svoje kulture in kultur drugih narodov, do naravnega in družbenega okolja ter prihodnjih generacij;
- razvijanje zavesti o državni pripadnosti in narodni identiteti, razvijanje poznavanja zgodovine Slovencev, zavesti o njihovi kulturni in naravni dediščini ter spodbujanje državljanske odgovornosti;
- vzgajanje za obče kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo iz evropske tradicije;
- vzgajanje za spoštovanje in sodelovanje, za sprejemanje drugačnosti in medsebojno strpnost, za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- razvijanje nadarjenosti in usposabljanja za razumevanje in doživljanje umetniških del ter za izražanje na različnih umetniških področjih.

Tudi Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja namenja pozornost vzgojni komponenti v šoli, in sicer:

- zagotavljanje optimalnega razvoja posameznika ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, rasno, etnično in narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo oziroma invalidnost,
- vzgajanje za medsebojno strpnost, razvijanje zavesti o enakopravnosti spolov, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, spoštovanje otrokovih in človekovih pravic in temeljnih svoboščin, razvijanje enakih možnosti obeh spolov ter razvijanje sposobnosti za življenje v demokratični družbi,
- razvijanje jezikovnih zmožnosti in sposobnosti in ozaveščanje položaja slovenskega jezika kot jezika države Slovenije; na območjih, ki so opredeljena kot narodno mešana, pa ob slovenskem jeziku tudi ohranjanje in razvijanje italijanskega in madžarskega jezika,
- spodbujanje zavesti o integriteti posameznika,
- razvijanje zavesti o državni pripadnosti in nacionalni identiteti in vedenja o zgodovini Slovenije in njeni kulturi. Vzgojno-izobraževalni zavodi razvijajo zavest o državni pripadnosti in nacionalni identiteti z obeleževanjem državnih praznikov, katerega sestavni del je izvedba himne Republike Slovenije, in z drugimi dejavnostmi. Vzgojno-izobraževalni zavodi imajo stalno izobešeno zastavo Republike Slovenije, na območjih, kjer živita italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, se izobesi tudi zastavo narodne skupnosti – omogočanje vzgoje in izobraževanja, ki ustreza stopnji razvoja in življenjski dobi posameznika,
- zagotavljanje enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje na območjih s posebnimi razvojnimi problemi,
- zagotavljanje enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje otrok iz socialno manj spodbudnih okolij ter otrok, mladostnikov in odraslih s posebnimi potrebami,
- vzgajanje in izobraževanje za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar vključuje tudi globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi, do svoje kulture in drugih kultur, do naravnega in družbenega okolja, do prihodnjih generacij.

Osnovna šola mora poskrbeti za varnost učencev, zato:

- izvaja različne aktivnosti in ukrepe za zagotavljanje varnosti učencev in preprečevanje nasilja,
- oblikuje oddelke in skupine učencev v skladu z veljavnimi normativi in standardi,
- na ekskurzijah, športnih, naravoslovnih, kulturnih dnevih ter tečajih plavanja, kolesarjenja, smučanja ipd. zagotovi ustrezno število spremljevalcev v skladu z veljavnimi normativi in standardi in navodili za izvajanje učnih načrtov,
- zagotovi, da so objekti, učila, oprema in naprave v skladu z veljavnimi normativi in standardi ter zagotavljajo varno izvajanje dejavnosti,
- zagotovi učencem ustrezno opremo, kadar sodelujejo pri urejanju šole in šolske okolice.

3. NAČELA VZGOJNIH DEJAVNOSTI IN VZGOJNEGA DELOVANJA

Izhodišča vzgojnega delovanja šole temeljijo na naslednjih splošnih načelih:

1. načelo spoštovanja učencev in vzajemnega spoštovanja,
2. načelo omogočenega aktivnega sodelovanja učencev,
3. načelo proaktivnega oziroma preventivnega delovanja,
4. načelo sodelovanja s starši in usklajenosti pristopa šole in staršev,
5. načelo združevanja pravic, odgovornosti in pravil,
6. načelo spodbujanja samonadzora in samodiscipline,
7. načelo strokovne avtonomije, usklajenosti vzgojnih dejavnikov in doslednosti,
8. načelo osebnega zgleda.

4. DOSEGANJE IN URESNIČEVANJE CILJEV

Za doseganje in uresničevanje ciljev osnovnošolskega izobraževanja bomo v šoli:

- zagotavljali kakovostno vzgojno-izobraževalno delo in pogoje za delo, ki bodo omogočali osebni razvoj učencev v skladu z njihovimi sposobnostmi in interesi, vključno z razvojem pozitivne samopodobe za nadaljnjo izobraževalno in poklicno pot, s poudarkom na usposobljenosti za vseživljenjsko učenje;
- z različnimi aktivnostmi, predavanji, ogledi in obiski bo šola spodbujala skladni telesni, spoznavni, čustveni, moralni, duhovni in socialni razvoj posameznika, z upoštevanjem razvojnih zakonitosti;
- organizirali različna srečanja, kjer bodo učenci s sodelovanjem razvijali medsebojno strpnost, spoštovanje, sprejemanje drugačnosti ter upoštevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
- ob državnih praznikih organizirali proslave, prireditve in kulturne dejavnosti, s katerimi bodo razvijali zavest o državni pripadnosti in narodni identiteti, védenje o zgodovini Slovencev, njihovi kulturni in naravni dediščini ter spodbujali državljansko odgovornost;
- s projekti, tekmovanji in sodelovanji razvijali pri učencih sposobnosti in željo po znanju na družboslovnem, naravoslovno-tehničnem, matematičnem, informacijskem, družboslovnem, športno-zdravstvenem in umetnostnem področju.

5. VZGOJNE DEJAVNOSTI ŠOLE

Vzgojne dejavnosti so proaktivne in preventivne dejavnosti, svetovanje, usmerjanje ter druge dejavnosti (pohvale, priznanja, nagrade, vrste vzgojnih ukrepov in podobno), s katerimi šola razvija varno in spodbudno okolje za doseganje ciljev iz 2. člena ZOŠ.

V šoli ne ločimo med dobrimi in slabimi otroki, verjamemo, da je vsak dragocen in potrebuje našo pozornost ter je vreden učiteljevega truda.

Najboljše učinke dosežemo, če pravočasno načrtujemo različne preventivne akcije v okviru učnih načrtov, delavnic, Zdrave šole in drugih projektov. Te dejavnosti naj krepijo

posameznikovo samopodobo in razvijajo pozitivne vrednote ter krepijo njegove dobre lastnosti in sposobnosti, zadovoljujejo interes in radovednost. S preventivnimi akcijami in zgledi pozornost usmerjamo k pozitivnim ravnanjem in vedenjem.

TEMELJNE VREDNOTE, ki spodbujajo pozitivno klimo, upoštevajo posameznika in njegov odnos do dela in drugih v šoli, predstavlja **Čufarjev kompas**:

- Pozdravim in odzdravim.
- Uporabljam besede HVALA, PROSIM IN OPROSTI.
- Spoštljivo se vedem do delavcev šole, učencev in obiskovalcev.
- Pomagam in učim z zgledom.
- Do šolskega dela sem odgovoren.
- Spore rešujem po mirni poti.
- Upoštevam pravila in dogovore.

Med **PROAKTIVNE DEJAVNOSTI**, s katerimi šola spodbuja pozitivno vzgojno delovanje, sodijo šolske aktivnosti, ki so zajete v skupno kategorijo **Čufarjeva dlan**, kamor sodijo tako pomoč posamezniku, prostovoljstvo, skrb za koristno izrabo prostega časa, tutorstvo, medgeneracijsko sodelovanje, zbiralne in humanitarne akcije.

PREVENTIVNE DEJAVNOSTI, ki krepijo pozitivno vzgojno delovanje, šola krepí skozi vsebine, ki se načrtujejo v okviru sodelovanja v mreži **Zdravih šol** in z vzgojnimi vsebinami, ki so predvidene v okviru rednega pouka pri posameznih predmetih. Del vsebin se uresničuje tudi s projektom **Fit Slovenija** (skrb za zdravje in telesni razvoj, spodbujanje pozitivnih odnosov ipd.) in podprojekti **Unesco šol**, kjer se vsebina letno spreminja.

Vsako leto več pozornosti namenjamo **Varni rabi interneta** in pastem **socialnih omrežij**.

VZGOJNE DEJAVNOSTI KOT DEL POUKA IN LDN

Mnoge vzgojne vsebine in dejavnosti se uresničujejo vzporedno z izvajanjem učnega načrta v posameznih razredih.

razred oz. predmet	vsebinsko področje, cilji
1. razred	Različnost (navade, druge kulture, običaji), enakopravnost, toleranca, individualnost posameznika. Osnove bontona (prehranjevanje, pozdravljanje, nagovarjanje ipd.). Varnost v prometu. Pravilna drža hrbtenice (šolska torba).

2. razred	<p>Oblikovanje odnosa do starejših ljudi in kulture svojih prednikov. Spoznavanje vrednot, kot so življenje, rojstvo ..., odnos do spolnosti. Učenje higiene ter reda in čistoče delovnega prostora. Sprejemanje drugačnosti. Učenje vljudnostnih fraz pri sporazumevanju. Sprejemanje dolžnosti in odgovorno ravnanje v šoli in okolici (skrb za okolje). Učenje solidarnosti, nudenje pomoči, delitev dela v družini. Okoljska problematika. Prometna vzgoja. Odnos do poklicev. Bonton in kultura prehranjevanja. Prepoznavanje nasilja in učenje spretnosti za preprečevanje nasilja.</p>
3. razred	<p>Pomen znanja za kakovost življenja. Izraba prostega časa. Odnos do denarja in pasti potrošništva. Strpnost, solidarnost, pomoč, medsebojno spoštovanje in sodelovanje. Bonton. Odnos do narave in okolja.</p>
4. razred	<p>Odnosi med ljudmi: Moja vloga v šolski skupnosti; Znam sodelovati; Moje življenje z vrstniki; Družine se spreminjajo; Družine naših babic. Povezovanje, sodelovanje, različnost: Prazniki nas družijo; Kaj potrebujemo in kaj si želimo; Prosti čas; Vsi različni, vsi živi; Različni, a podobni. Odnos do okolja: Povezanost s pokrajino; Ljudje spreminjamo pokrajino. Gospodarstvo in pokrajina, Gospodarstvo se spreminja. Ekologija. Bonton.</p>
5. razred	<p>Premagajmo predsodke. Sodelovanje, medsebojna pomoč. Razredna pravila, učenje odgovornosti, vestnega opravljanja zadolžitev. Zdrava prehrana in kulturni način prehranjevanja. Puberteta. Odnos do okolja in narave. Varčevanje z viri energije.</p>
geografija	<p>Različnost ljudstev na svetu, vzgajanje za spoštovanje do drugačnosti, vzgajanje za strpnost. Razvijanje ljubezni in spoštovanja do slovenske naravne in kulturne dediščine in pripadnosti slovenski državi. Spoznajo pomen rabe naravnih dobrin, varovanja okolja za prihodnje generacije. Razvijanje potrebe po uresničevanju svetovnega miru in po ohranjanju naravne in kulturne dediščine.</p>

DKE	<p>Razvijanje socialnih in komunikacijskih spretnosti in veščin.</p> <p>Razvijanje sposobnosti za strpno razpravljanje, utemeljeno presojanje, sprejemanje idej drugih, razvijanje komunikacijske kulture.</p> <p>Prepoznavanje in razvijanje odpornosti do osebne ter družbene zasvojenosti.</p> <p>Prepoznavanje krivic, diskriminacije, stereotipov, predsodkov.</p> <p>Navajanje na odgovorno delovanje v ožji in širši lokalni skupnosti.</p> <p>Razvijanje sposobnosti za strpno in razumno reševanje medosebnih in družbenih konfliktov.</p>
biologija gospodinjstvo	<p>Zdravo življenje, zdrava prehrana.</p> <p>Vzgoja potrošnika.</p> <p>Motnje hranjenja.</p> <p>Odnos do okolja – ekologija.</p> <p>Ločevanje odpadkov.</p> <p>Odnosi med spoloma in odraščanje.</p>

b) Vzgojno delovanje pri razrednih urah

Učenci skupaj z razrednikom pripravijo predlog vsebin in se aktivno vključujejo v pripravo in izvedbo razrednih ur. Razrednik skupaj z učenci načrtuje dejavnosti za izboljšanje razredne klime, išče načine za boljše medsebojne odnose, pripravlja razredne nastope ipd.

c) Vzgojne dejavnosti kot projektni način dela

Šola mora delovati preventivno in osveščati učence o škodljivosti in posledicah kajenja, pitja alkoholnih pijač, uživanja drog, spolnega nadlegovanja ter nasilja. Šola osvešča učence o njihovih pravicah in dolžnostih ter o načinih iskanja ustrezne pomoči v primerih spolnega nadlegovanja in zlorabe ter nasilja v družini. V te namene organizira različne aktivnosti pri pouku in v okviru drugih dejavnosti šole. Poudarek vzgojnega delovanja je tudi na varni rabi interneta in pasteh družbenih omrežij.

naslov projekta	razred	cilj
EKO vsebine	1. do 9.	Ozaveščenost do naravnih virov energije, okolja, skrb za okolje, koristna izraba odpadkov ipd.
Zdrava šola	1. do 9.	Promocija zdravega načina življenja in preventivne akcije osveščanja o škodljivih razvadah, pasteh sodobne družbe in mladostništva.
Fit Slovenija	1. do 9.	Promocija gibanja kot načina življenja, premagovanja stresa, zdravega načina preživljanja prostega časa.
Čufarjeve vsebine	1. do 9.	Akcije, ki povezujejo učence v skupnost, spodbujajo pripadnost, varnost, sprejetost, nagovarjajo posameznika, da je prostovoljstvo dragocena vrednota.
Unesco vsebine	1. do 9.	Osveščanje o človekovih pravicah in svoboščinah.

d) Spodbujanje prostovoljstva

- pomoč učencem pri koristni izrabi prostega časa,
- spoznavanje in razvijanje prostovoljstva med mladimi,
- pridobivanje socialnih izkušenj,
- pomoč pri zadovoljevanju čustvenih potreb po pripadnosti in sprejetosti,
- ustvarjanje pozitivne samopodobe in zaupanje vase ter razvijanje strpnosti do drugačnosti,
- pomoč učencem pri šolskem delu in s tem izboljšanje učnega uspeha.

DRUGE DEJAVNOSTI, s katerimi krepimo vzgojno delovanje na šoli, so Čufarjeva faca, spodbujanje in javno objavljanje nagrajencev in rezultatov tekmovanj, pohval ipd.

6. PREGLED VZGOJNEGA DELOVANJA PO POSAMEZNIH V-I OBDOBJIH

PRVO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

vsebina	cilji vzgojne aktivnosti	naloge (aktivnosti) staršev	naloge (aktivnosti) šole
KOMUNIKACIJA	vikanje odraslih (uvajanje že v 1. r.)	otroci vikajo starejše, tujce	učenje, vestno izvajanje
	pozdravljanje, pravila pozdravljanja in nagovarjanje (mlajši pozdravi prvi)	zgled	učenje, vestno izvajanje
	medsebojno spoštovanje, strpnost, sprejemanje drugačnosti, tovariška pomoč	pogovor, zgled, literatura, vzgoja za empatijo, učenje na konkretnih situacijah ...	vodenje delavnice medvrstniškega nasilja; igre vlog; socialne igre; spodbuda in načrtna izvedba tovariške pomoči; pogovor
	razvijanje pozitivne komunikacije šola-starši- učenci z medsebojnim zaupanjem	spodbujanje aktivnega odnosa med šolo in starši, organizacija skupnih izletov	načrtovanje roditeljskih sestankov v obliki delavnic in okroglih miz, kjer starši lahko aktivno sodelujejo; vabilo staršev na ustvarjalne delavnice in druženje (kot spremstvo)
	oblikovanje pozitivnih medvrstniških odnosov	sproščeno pogovarjanje, pozorno poslušanje, pogovor o napaki, popraviljanje napak, reševanje nasilnih situacij s pogovorom	prepoznavanje oblik izsiljevanja z aktivnim opazovanjem in pogovorom; iskanje dobrih – pravilnih rešitev ustrezne komunikacije; igre vlog

	izražanje čustev in občutij (učenci naj imajo možnost izraziti pozitivna in negativna čustva)	branje, pogovarjanje - vzamemo si čas samo za enega otroka (tisti, ki jih imajo več), prepoznavanje in izražanje negativnih in pozitivnih čustev, iskanje razlogov ter rešitev zanje	poslušanje pravljic, zgodb, analiza likov, vsebine, kjer učenci prepoznajo negativna in pozitivna čustva, poiščejo razloge ter rešitve zanje
	spodbujanje pozitivne samopodobe, izboljšanje samopodobe pri posamezniku	pohvale	nagrajevanje in izrekanje pohval ter grajanje, če je potrebno (kritično)
	prepoznavanje lastnih napak in močnih področij	spodbude staršev (»To ni nič narobe. Vsak človek ima napake!«) in dopuščanje napak.	socialne igre
DELOVNE NAVADE	razvijanje delovnih navad, navajanje na točno prihajanje v šolo, sprotno in vestno opravljanje domačih nalog; pospravljanje za sabo	dogovor o pravočasni uri odhoda od doma; spodbuditi otroka, da si oblačila, torbo, rutko pripravi že zvečer; pravočasen nočni počitek; omogočiti otroku lasten kotiček za pisanje nalog ob približno istem času vsak dan; pozitivna motivacija in spodbujanje	jutranja telovadba v šoli kot dobra motivacija; redno pregledovanje domačih nalog - učenec mora imeti priložnost, da pove, česa pri nalogi ni znal; jasna, razumljiva navodila; usklajena pričakovanja med domom in šolo (enaka pravila); učiteljevo pisno opominjanje na zamujanje
	vzgoja za odgovornost, spodbujanje vedenja, da je znanje velika vrednota; otrokom dokazati, da so znanje in delovne navade nujne za napredovanje	večja doslednost, aktivna pomoč otroku (spodbujanje, pohvala)	prepoznavanje »dobrega primera«, sprotno obveščanje staršev o delu oz. nedelu učenca, seznanjanje učencev s posledicami, ki nastanejo, če ne izpolnjujejo obveznosti.
SKRBE ZA OKOLJE	skrb in urejanje življenjskega in delovnega prostora: omara-garderoba, predalček, omara doma, osebna higiena	navajanje na red in čistočo doma, v sobi in drugod	navajanje na red v šoli
	skrb za okolje, varčevanje s surovinami (šolske potrebščine,	protipotrošniško obnašanje, varčevanje z viri energije	prepoznavanje oblik pretiranega potrošništva,

	papir, hrana, obutev, obleka) in energijo ter navajanje na racionalno porabo in seznanjanje s pastmi potrošništva		varčevanje z viri energije (elektrika, voda, toplota)
	ločevanje odpadkov in ponovna uporaba	ločevanje in redukcija odpadkov doma	ločevanje in zbiranje odpadkov v šoli
	spremljanje aktualne okoljske problematike	TV, pogovor, revije, knjige	plakati, ogled ločevanja, TV

DRUGO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

vsebina	cilji vzgojne aktivnosti	naloge (aktivnosti) staršev	naloge (aktivnosti) šole
ZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA IN ODNOS DO POTROŠNIŠTVA	zdrav način življenja kot vrednota, prepoznavanje zdravega načina prehranjevanja od nezdravega, krepitev skrbi za lastno zdravje, razvijanje primernega odnosa do virtualnega sveta (TV, radio, reklame, internet ...)	starši - dober zgled, aktivno preživljanje prostega časa v družini, kritična distanca do virtualnega sveta in potrošništva (razgovori), navajanje otrok na skromnost	navajanje učencev na zdravo prehrano in vlogo zdrave prehrane (sadje, voda), organiziranje delavnic s strokovnjaki z različnih področij, kritičen odnos do virtualnega sveta in potrošništva
MEDVRSTNIŠKI ODNOSI	krepitev pozitivne samopodobe in spodbudne medvrstniške klime (druženje, komunikacija, odnos do lastnine, prepoznavanje meja med šalo in nasiljem, aktivno reševanje problemov), vsi različni, vsi enaki	zavzemanje realnega pogleda do lastnega otroka ter do njegovih sposobnosti, jasno zastavljanje pravil in meja v družini, sprejemanje otrokovih sovrstnikov, omogočanje aktivnega druženja s sovrstniki in ustrezen odnos do njih, priznavanje drugačnosti in je ne izpostavljaliti, imeti ustrezen odnos do drugačnih	ustvarjanje ustrezne klime, oblikovanje delavnic glede na interese, vključevanje staršev v aktivne oblike druženja, (dnevi dejavnosti, izleti, delavnice), odprto delovanje z realnim svetom (spoznavanje različnih kultur in običajev, obiski različnih ustanov, delovnih centrov, prireditvev ipd.

TRETJE VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO OBDOBJE

vsebina	cilji vzgojne aktivnosti	naloge (aktivnosti) staršev	naloge (aktivnosti) šole
MEDIJI IN VREDNOTE	kritična presoja ponujenega, graditev pozitivne samopodobe	sproščen konstruktiven pogovor, ko mladostnik izrazi potrebo, željo po njem	organiziranje ur za individualne razgovore z učenci, ob aktualnih problemih možnost pogovora med uro po učiteljevi presoji
STRAH PRED SPRAŠEVANJEM	zmanjšanje strahu pred ocenjevanjem	starši ne pritiskajo na otroke, če dobijo »slabe« ocene, pogovor, kako rešiti nastalo situacijo, ustrezna podpora staršev, ko otrok dobi oceno, slabšo od pričakovane	učenec naj ima možnost dobiti dodatno razlago, izpostavljanje dobrega odnosa med učiteljem in učencem, organiziranje delavnic: kako premagati strah, učitelj naj ne prihaja v razred slabe volje
ŠOLA IN OKOLICA ŠOLE	urejanje prijetnega bivalnega okolja, večja (prostovoljna) aktivnost učencev pri urejanju	posredovanje idej, skupno načrtovanje bivalnega prostora (sobe), kritičen odnos do urejanja okolice, arhitekture, izraba čistih virov energije	oblikovanje tematskih sklopov (teden mode, božič, letni časi ...), organiziranje in usmerjanje učencev z upoštevanjem njihovih želja (raziskovalne naloge, seminarske naloge ipd.)

Pri načrtovanju aktivnosti je pomembno, da otrok pravilo razume ter da veljavna pravila ponotranji, hkrati pa je tudi pomembno, da jih starši poznajo in da se družinska vzgoja bistveno ne razlikuje od vzgojnega delovanja v šoli. Učitelji in starši so namreč v prvem V-I obdobju vzorniki, učenci jih posnemajo, kasneje pa si za zgled izberejo starejše vrstnike.

Vsebine posameznih obdobj se med seboj prepletajo in se ne izvajajo izključno v naštetih obdobjih.

7. SVETOVANJE IN USMERJANJE KOT VZGOJNO DELOVANJE

Svetovanje in usmerjanje je namenjeno učencem, posredno pa tudi njihovim staršem pri reševanju težav, ki so povezane z razvojem učenca, s šolskim delom, z odnosi z vrstniki in odraslimi, z razvijanjem samopodobe in s prevzemanjem odgovornosti.

Svetovanje in usmerjanje lahko poteka v času šolskih obveznosti (ure oddelčne skupnosti) ali v času izven urnika (pogovorne ure učiteljev, šolska svetovalna služba), za kar se bomo dogovarjali s starši sproti, za vsak primer posebej.

Svetovanje in usmerjanje poteka v obliki pogovora med delavci šole in učenci, kadar je potrebno reševati težave, povezane z učenjem (učna problematika), vedenjem (vzgojna problematika), problematičnimi odnosi z vrstniki, kršitvami šolskega reda.

O vsebini in ciljih svetovanja in usmerjanja za posameznega otroka se sprejmejo dogovori na rednih pedagoških konferencah, na oddelčnih učiteljskih zborih ali v strokovnih timih. S predlogi in sklepi se seznanijo starše obravnavanega učenca.

Če strokovni delavec presodi, da otrok potrebuje dlje časa trajajoče spremljanje, usmerjanje in svetovanje v okviru šole, se s starši dogovori za čas, v katerem bo ta proces potekal.

Če strokovni delavec presodi, da se pri učencu pojavljajo težave in oblike vedenja, ki jih šolska obravnava ne more omiliti, izboljšati ali odpraviti, staršem predlagamo obravnavo in psihosocialno pomoč v zunanjih ustanovah.

Cilji svetovanja in usmerjanja učencev so:

- naučiti učenca učiti se,
- oblikovanje lastnih ciljev in načinov uresničevanja,
- učinkovito organiziranje učenčevega šolskega in domačega dela,
- spremljanje svojega dela in uspešnosti,
- razmišljanje, presojanje in vrednotenje svojega vedenja in ravnanja drugih,
- prevzemanje odgovornosti za svoje ravnanje,
- vživljanje v ravnanje drugih,
- razumevanje razlogov za neprimerno vedenje,
- konstruktivno reševanje problemov in konfliktov,
- obvladovanje stresa, strahu, čustvene napetosti, frustracij, apatičnosti ...,
- razvijanje pozitivne samopodobe,
- doseganje ciljev, ki jih zastavi šola, ipd.

Oblike pomoči:

- organizacija pomoči učitelja,
- organizacija sošolcev oz. vrstnikov pri učenju (tutorji),
- vzpostavljanje določenih socialnih povezav med učenci,
- vključevanje učenca v določene dejavnosti,
- uvajanje v določene funkcije in druge pomembne odgovornosti,
- nudenje različnih oblik zunanje pomoči,
- dogovori z učencem o občasnih individualnih programih ipd.

8. SODELOVANJE S STARŠI

Strokovni in drugi delavci šole, učenci in starši oziroma skrbniki razvijamo vzajemno-sodelovalni odnos na vzgojnem področju. Sodelujemo pri oblikovanju življenja in dela šole, pri

različnih vzgojno-izobraževalnih dejavnostih, pri oblikovanju vzgojnega koncepta šole, oblikovanju akcij za izvajanje preventivnih vzgojnih dejavnosti, svetovanju in usmerjanju.

Učitelj je v odnosu do staršev profesionalen in odkrit. Starše seznanja z vsemi pomembnimi informacijami in ugotovitvami, ki so povezane z njegovim otrokom. Obveščanje mora biti sprotno in pravočasno, reševanje težav pa dosledno.

Starši se vključujejo v reševanje problemov, ki jih imajo njihovi otroci. Šola jih usmerja v delavnice za starše, šolo za starše, Svetovalni center in druge ustanove. Prav tako so starši vabljeni na sestanke strokovne skupine, ki pripravlja in skrbi za izvedbo individualiziranega programa.

Starše šola obvešča o splošnih dogodkih z objavami na spletni strani. Krajše in nujne informacije se lahko izmenjujejo po telefonu, pisno ali po elektronski pošti. Sicer pa se pričakuje, da se starši redno zanimajo o otrokovem napredku, vedenju, sprejetosti v oddelku na govorilnih urah.

Roditeljski sestanki so namenjeni seznanjanju staršev z organizacijo dela v oddelku, z vzgojno problematiko in z odnosi med učenci, z analizo uspeha v oddelku ipd.

Strokovni delavci šole pričakujemo, da se starši samoiniciativno zanimajo za delo in napredek svojega otroka, saj le na tak način lahko pravočasno ukrepajo in mu pomagajo odpraviti težave, s katerimi se srečuje. Če strokovni delavec oceni, da je to nujno potrebno, lahko starše posebej povabi na pogovor.

Oblike sodelovanja šole in staršev:

- govorilne ure,
- roditeljski sestanki,
- delavnice (ustvarjalne, izobraževalne),
- predavanja za starše,
- starši znanje in izkušnje delijo z učenci,
- starši znanje in izkušnje delijo s starši.

Medsebojne odnose šola-starši utrjujemo tudi z razrednimi prireditvami, šolskimi prireditvami, prireditvami na lokalni ravni, prireditvami v okviru projektov, z organizacijo delavnic, s predavanji za starše.

9. POHVALE IN NAGRADE

Pohvale so lahko ustne ali pisne. Ustno so učenci pohvaljeni za enkratne, kratkotrajne aktivnosti. Pohvali jih učitelj, pri katerem so bili uspešni, ali pa je pohvala javna.

Za večje in zgledne prispevke, dosežke, nagrade, aktivnosti ipd. so učenci pohvaljeni po šolskem radiu, njihovi uspehi so objavljeni tudi na šolski spletni strani.

Pohvale in priznanja učencem podeljuje ravnateljica, razrednik ali mentor, in sicer:

- priznanja učencem od 1. do 8. razreda podeljuje ravnateljica med šolskim letom (osebno ali po ozvočenju);
- priznanja učencem 9. razreda podeli ravnateljica ob koncu šolskega leta na uradni slovesnosti, tj. na valeti;
- učitelj ob koncu šolskega leta lahko podeljuje pisne pohvale za prizadevno in učinkovito delo v oddelčni skupnosti učencev ali skupnosti učencev šole ali za nudenje pomoči tistim, ki jo potrebujejo, za aktivno sodelovanje pri organizaciji in izvedbi različnih dejavnosti in prireditvev, pomembnih za delo šole, in drugo;
- mentor ob koncu šolskega leta podeljuje pisne pohvale za prizadevnost ter doseganje vidnih rezultatov pri interesnih dejavnostih in drugih dejavnostih šole, za doseganje vidnih rezultatov na vseh vrstah tekmovanj, na srečanjih učencev z različnih področij znanja in delovanja.

Šola podeljuje priznanja učencem za dosežke, ki prispevajo k ugledu šole, in priznanja za večletno prizadevnost in doseganje visokih rezultatov pri šolskem delu, za doseganje pomembnih rezultatov na tekmovanjih in srečanjih učencev, ki so organizirana za območje celotne države, za večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih, za večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti, skupnosti učencev šole ali šolskem parlamentu. Pisne pohvale lahko prejme tudi skupina učencev.

Na predlog učiteljskega zbora lahko šola učence tudi nagradi. Praviloma so nagrade knjige ali pripomočki, ki jih učenec lahko uporablja pri pouku ali drugih dejavnostih šole.

Za izjemne dosežke lahko učenec ali skupina učencev ob koncu šolskega leta na predlog učiteljskega zbora prejme najvišjo nagrado v šoli, tj. **Priznanje Čufarjeva faca**. Učencem nagrado podeli ravnateljica javno na zaključni šolski prireditvi.

Vsem nagrajencem ravnateljica sproti čestita po šolskem ozvočenju, dosežek učenca pa je objavljen tudi na šolski spletni strani.

10. UKREPANJE OB MEDVRSTNIŠKEM NASILJU (po navodilih ZRS)

1) TAKOJŠNJA INTERVENCIJA

➤ SKRB ZA VARNOST IN ZAŠČITO ŽRTVE

Pomeni takojšen odmik žrtve od nasilneža, zaščita žrtve (brez pogovorov, razčiščevanja problemov ipd), pomeni prvo pomoč in predstavlja čustveno oporo.

➤ OBVEŠČANJE (ČIMPREJ) O DOGODKU

Ustno obvestilo očividca razredniku, svetovalni službi, ravnatelju in staršem, z namenom razjasnitve dogodka. Oseba, ki o dogodku največ ve, pripravi podroben zapis dogodka. Rok za oddajo zapisnika je isti dan ali najkasneje naslednji delovni dan.

Učenci ne pišejo uradnih zapisov.

➤ **PRIPRAVA NAČRTA ZA PREPREČITEV NASILJA**

Načrt pripravi svetovalna služba, ki opravi ločen pogovor s starši nasilneža in žrtve, pričami, z namenom, da razjasni situacijo.

2) PROCESNA INTERVENCIJA

➤ **SVETOVALNA SLUŽBA** opravi razgovor z vsemi vpletenim in njihovimi starši in v treh delovnih dneh skliče **tim** (svetovalni delavec, razrednik žrtve in nasilneža, ravnatelj).

➤ **STROKOVNI TIM** izdelava načrt:

- pomoči žrtvi,
- vzgojnega ukrepanja za povzročitelja,
- dela s starši,
- dela z oddelkom žrtve in povzročitelja,
- morebitnega sodelovanja z zunanjimi institucijami.

Strokovni tim s primerom nasilja seznanja druge strokovne delavce.

Dogodek se prijavi na policijo ali CSD.

NAVODILA STROKOVNIM DELAVCEM ZA UKREPANJE V KRIZNIH SITUACIJAH

1. *ŽRTVI VERJAMEMO.*
2. *NE IŠČEMO OBJEKTIVNE RESNICE IN NE SODIMO.*
3. *KAR ŽRTEV DOŽIVLJA, NI PRAV. TO JE NASILJE.*
4. *ŽRTEV ZAŠČITIMO.*

PRVA POMOČ ŽRTVI:

- Skrb za fiziološke potrebe (voda, ogljikovi hidrati, varen prostor)
- Zagotoviti stopnjo budnosti/aktivnosti (pogovor, ki vodi v samoanalizo dogodka)
- Skrb za čustvene potrebe (varnost, zaupanje, sprejetost)

11. VZGOJNI UKREPI

Vzgojni ukrepi so posledica kršitev Šolskega reda Osnovne šole Toneta Čufarja in dogovorjenih šolskih pravil.

Podlaga za vzgojno ukrepanje je neprimerno oz. nevarno ravnanje posameznika, ki s svojim ravnanjem škoduje sebi ali drugemu.

Odločitev o vzgojnem ukrepanju je lahko individualna (predlog poda delavec šole) ali skupinska (predlog poda učiteljski zbor).

Učencu se lahko za prekršek izreče **alternativni vzgojni ukrep** ali pa **vzgojni opomin**. Pri izrekanju se upošteva načelo postopnosti in teža prekrška. Podlaga za izrek so sprejeta Pravila šolskega reda in veljavna zakonodaja.

Vsako kršitev najprej natančno raziščemo, tako da se, če se le da, še isti dan pogovorimo z vsemi vpletenimi, poiščemo dejstva in vzroke.

Izrekanje in izvajanje vzgojnih ukrepov je povezano s pravočasnim preprečevanjem neželenih oblik vedenja in ravnanja, načrtovanjem in nudenjem podpore pri spremembi vedenja in ravnanja, iskanjem rešitev za izboljšanje stanja in rezultatov.

Za lažje kršitve upoštevamo postopnost izrekanja kazni:

- starost kršitelja,
- razvojne posebnosti kršitelja (običajne in specifične),
- stabilnost domačega okolja (čustvene težave, vzgojno delovanje staršev ipd.),
- pogostost pojavljanja neželenega vedenja, ravnanja,
- odzivnost na predhodna opozorila (ali so zalegla ali ne),
- načrtnost dejanja (namerno, nenamerno),
- izrečen ukrep naj deluje kot zgled in kršitelju ne sme biti všeč (pri izbiri alternativnega ukrepa),
- vrstniško mediacijo kot način reševanja sporov med posamezniki (ob prisotnosti odraslega mediatorja).

Če je učencu izrečen vzgojni opomin, mora šola pripraviti **individualiziran vzgojni načrt**.

Vrste kršitev in oblike vzgojnih ukrepov so natančno zapisane in opredeljene v Pravilih šolskega reda.

12. PROTOKOL O IZREKANJU VZGOJNIH UKREPOV

Pri izrekanju vzgojnih ukrepov sledimo določilom Zakona o osnovni šoli, navodilom in priporočilom Ministrstva za šolstvo ter Pravilom šolskega reda Osnovne šole Toneta Čufarja.

1) SPLOŠNA DOLOČILA

Učitelj izbira med alternativnim vzgojnim ukrepom in (uradnim) vzgojnim opominom.

Vzgojni opomin se izreka na podlagi ponavljajočih se lažjih kršitev ali enkratne hujše kršitve. Kršitve učenca morajo biti zabeležene in datirane. Kršitev zabeleži učitelj, pri katerem je učenec storil kršitev. Razrednik je obveščen o prekršku in ukrepa v skladu s pravili šolskega reda.

2) IZREKANJE ALTERNATIVNIH UKREPOV

Predlog za izrek alternativnega ukrepa lahko poda katerikoli strokovni delavec šole. Kršitev učenca mora biti zabeležena in datirana. Kršitev zabeleži učitelj, pri katerem je učenec storil kršitev. Zapis mora biti jasen, nedvoumen in opravljen še isti dan, ko se je kršitev zgodila.

Strokovni delavec, pri katerem se je kršitev zgodila, izreče, predlaga oz. sodeluje pri **izbiri oblike alternativnega ukrepa**.

Za lažjo in enkratno kršitev lahko strokovni delavec takoj poišče ustrezen alternativni ukrep in z njim **seznaniti razrednika in starše**, lahko pa se vnaprej posvetuje s starši.

O manjših, a pogostih kršitvah pri različnih strokovnih delavcih, razrednik na govorilnih urah seznaniti starše in jih obvesti o alternativnem vzgojnem ukrepu, ki ga bo izrekel. Seznanitev staršev zabeleži (datum).

Nekaj predlogov alternativnih vzgojnih ukrepov:

- **DOGOVOR, POGOVOR;** pogovor o kršitvi se z učencem opravi pred ali po pouku najkasneje v treh delovnih dneh. V pogovoru sodelujejo učenec, razrednik in učitelj, pri katerem je prišlo do kršitve. Sprejme se dogovor za odpravo kršitve ali zabeleži, da je bilo učencu izrečeno opozorilo.
- **PRAKTIČNE ZADOLŽITVE;** zunaj pouka (npr.: pomoč v knjižnici, jedilnici ali na drugih površinah šole) in po navodilih učitelja oz. strokovnega delavca. Druženokoristno delo je odvisno od vrste kršitve. Predlaga ga lahko strokovni delavec, starši ali učenec. Če učenec dela ne opravi dobro, se mu zadolžitev podaljša.
- **PISNA RAZMIŠLJANJA IN VODENE REFLEKSIJE O PROBLEMU;** učenec v dogovorjenem roku odda zapis učitelju.
- **DOKONČANJE OBVEZNOSTI PRED ALI PO POUKU** ob zagotovljenem nadzoru.
- **PREPIS DELA PRAVIL ŠOLSKEGA REDA OZ. HIŠNEGA REDA.**
- **UMIK IZ UČILNICE** ob zagotovljenem nadzoru učitelja v stalni pripravljenosti.
- **DELO V DRUGEM RAZREDU;** obvezno po predhodnem dogovoru s starši in vodstvom šole.
- **TEMATSKA PRIPRAVA ZA RAZREDNE URE** ali **DRUG PREDMET** (učenec pripravi govorni nastop, plakat na določeno temo vezano na prekršek, za sošolce).
- Drugi predlogi glede na kršitev in kršitelja izrečeni ukrepi.

3) POSTOPEK IZREKANJA VZGOJNIH OPOMINOV (po 60. f členu ZOŠ)

Kršitve učenca morajo biti zabeležene in datirane. Kršitev zabeleži učitelj, pri katerem je učenec storil kršitev. Razrednik je sproti obveščen o prekršku in ukrepa v skladu s pravili šolskega reda.

1. pisna zabeležka → delo strokovnega delavca

Strokovni delavec, **ki je kršitev zaznal**, poda razredniku obrazložen pisni predlog za izrek vzgojnega opomina.

2. pisna zabeležka → delo razrednika

Razrednik preveri, ali je učenec kršil dolžnosti in odgovornosti, določene z zakonom ali drugimi predpisi, katere vzgojne dejavnosti in vzgojne ukrepe je za učenca šola predhodno že izvedla (*npr.: ali se je o vsebini govorilo na razredni uri, opozarjalo, izreklo za podobno kršitev alternativni ukrep ipd.*).

Razrednik za razjasnitev dogodkov lahko opravi tudi pogovor s sošolci (individualno ali na razredni uri), vsebino pogovora zapiše.

Nato razrednik opravi razgovor z učencem in njegovimi starši (ločeno ali skupaj) oz. z izbranim strokovnim delavcem šole. **Po opravljenem pogovoru razrednik zapiše vsebino pogovora.**

3. pisna zabeležka → delo razrednika

Po razgovoru razrednik pripravi pisni obrazložen predlog za izrek vzgojnega opomina in ga posreduje učiteljskemu zboru.

Če razrednik oceni, da ni razlogov za izrek vzgojnega opomina, o tem seznani učiteljski zbor.

4. pisna zabeležka → delo zapisnikarja

Učiteljski zbor obravnava predlog, glasuje in se izreče o vzgojnem opominu.

5. Obvestilo staršem o vzgojnem opominu → delo razrednika

Ravnateljica pregleda, ali so obvestilu priložena vsa pisna dokazila o vodenem postopku.

6. individualni načrt → delo staršev, razrednika, svetovalne službe

Šola v sodelovanju s starši otroka in učencem čimprej pripravi individualiziran vzgojni načrt, v katerem opredeli konkretne vzgojne dejavnosti, postopke in vzgojne ukrepe, ki jih bo izvajala.

Zadnja sprememba: 13. 9. 2022